

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

2020-09-01 Nr. 06/11
Į 2020-07-24 Nr. (6.2E-02)-6K-2004280
ORIGINALAS SIUNČIAMAS NEBUS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS JURIDINIŲ ASMENŲ NEMOKUMO ĮSTATYMO NR.XIII -2221 1, 2, 4, 6, 10, 15, 17, 26, 28, 31, 33, 35, 62, 64, 77, 94, 95, 103, 104, 111, 114, 130 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, ĮSTATYMO PAPILDYMO 1021, 1022, 1023 IR 1111 STRAIPSNIAIS IR ĮSTATYMO PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS FIZINIŲ ASMENŲ BANKROTO ĮSTATYMO NR. XI-2000 5, 7, 8, 21, 29, 30, 31 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS GARANTIJŲ DARBUOTOJAMS JŲ DARBDAVIUI TAPUS NEMOKIAM IR ILGALAIKIO DARBO IŠMOKŲ ĮSTATYMO NR. XII-2604 3 IR 7 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS DARBO KODEKSO 57 IR 63 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 2.64 IR 2.66 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ

Dėkojame už galimybę susipažinti su Lietuvos Respublikos finansų ministerijos derinti pateiktu projektų paketu (toliau – Projektų paketas). Išanalizavę Projektų paketą, teikiame Lietuvos bankų asociacijos narių pasiūlymus ir komentarus:

DĖL JURIDINIŲ ASMENŲ NEMOKUMO ĮSTATYMO PAKEITIMO PROJEKTO

Susipažinę su Lietuvos Respublikos finansų ministerijos parengtu Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo Nr. XIII-2221 (toliau – **Nemokumo įstatymas**) 1, 2, 4, 6, 10, 15, 17, 26, 28, 31, 33, 35, 62, 64, 77, 94, 95, 103, 104, 111, 114, 130 straipsnių pakeitimo, Nemokumo įstatymo papildymo 102¹, 102², 102³ ir 111¹ straipsniais ir Nemokumo įstatymo priedo pakeitimo įstatymo projektu (toliau – **Projektas**), kuris parengtas įgyvendinant [2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą \(ES\) 2019/1023 dėl prevencinio restruktūrizavimo sistemų, skolų panaikinimo ir draudimo verstis veikla ir priemonių restruktūrizavimo, nemokumo ir skolų panaikinimo procedūrų veiksmingumui didinti, kuria iš dalies keičiama Direktyva \(ES\) 2017/1132](#) (toliau – Restruktūrizavimo ir nemokumo direktyva), teikiame šias esmines pastabas ir pasiūlymus:

1. Dėl sąvokų.

1.1. Siūlome tikslinti Projekte pateiktą Esminių sutarčių sąvoką:

„Esminė sutartis – juridinio asmens ir kreditoriaus sudaryta sutartis, įskaitant tiekimo sutartį, kuri būtina juridinio asmens veiklos tęstinumui užtikrinti ir kurią nutraukus juridinis asmuo nebegalėtų vykdyti ūkinės komercinės veiklos.“

Pateiktas Esminės sutarties apibrėžimas yra nepaprastai platus, iš esmės tokia sutartimi galėtų būti laikoma bet kuri sutartis. Tuo tarpu Restruktūrizavimo ir nemokumo direktyvos tikslas

buvo garantuoti minimalias sąlygas veikti sunkumus patiriančiam subjektui, bet ne užtikrinti jam komfortabilią veiklą, nevykdant savo įsipareigojimų, kas beveik kiekvienu atveju Lietuvoje reiškia būsimą skolininko nemokumą. Šiuo atveju padedama nesąžiningiems verslams toliau gyvuoti kreditorių sąskaita, todėl manytume, kad tokie atvejai turėtų būti išimtiniai.

Net ir tokiu atveju, nesiaurinant pateikto apibrėžimo, jį būtina tobulinti, imperatyviai nurodant, kad tik tokiu atveju gali būti sutartis laikoma esmine, jei nebuvo ir nėra pažeistos jos sąlygos, kaip nustatyta Restruktūrizavimo ir nemokumo direktyvos preambulės 41 paragrafe (<...> *Valstybės narės turėtų numatyti, kad kreditoriams, kuriems taikomas atskirų vykdymo užtikrinimo priemonių sustabdymas ir kurių reikalavimai atsirado pirmiau nei sustabdymas ir dar nėra skolininko sumokėti, neleidžiama sustabdymo laikotarpiu sustabdyti esminių sutarčių, kurių vykdymo terminas dar nepasibaigė, vykdymą, jį nutraukti, pagreitinti jį vykdymą ar kitaip keisti, **jeigu skolininkas vykdo savo prievolės pagal tokias sutartis**, kurių terminas sueina sustabdymo laikotarpiu.<...>).*

Siūlome patikslinti sąvoką ir nustatyti, kad:

„Esminė sutartis – juridinio asmens ir kreditoriaus sudaryta sutartis, įskaitant tiekimo sutartį, kuri būtina juridinio asmens veiklos *minimaliam* tęstinumui užtikrinti ir kurią nutraukus juridinis asmuo *objektyviai* nebegalėtų vykdyti ūkinės komercinės veiklos (*nėra alternatyvų sudaryti tokią sutartį*), su sąlyga, kad juridinis asmuo *tinkamai ir laiku vykdo visas prievolės pagal tokią sutartį*.“

Dėl aukščiau išvardintų priežasčių, atitinkamai tikslintinas ir Projektu siūlomas papildyti Nemokumo įstatymo 102¹ straipsnis:

„102¹ straipsnis. Sutarčių vykdymas

1. *Juridinio asmens kreditoriai iki teismo nutarties patvirtinti restruktūrizavimo planą negali:*
 - 1) *nutraukti esminių sutarčių arba keisti jų sąlygų juridinio asmens nenaudai, **jeigu juridinis asmuo tinkamai ir laiku vykdo visas prievolės pagal tokią sutartį**;*
 - 2) *nutraukti sutarčių, kurios nėra laikomos esminėmis sutartimis, arba keisti jų sąlygų juridinio asmens nenaudai tik dėl to, kad teismas priėmė nutartį dėl pareiškimo teismui dėl restruktūrizavimo bylos iškelimo priėmimo arba juridiniam asmeniui yra iškelta restruktūrizavimo byla.*
2. *Šio straipsnio 1 dalis taikoma sutartims, kurios sudarytos iki teismo nutarties iškelti restruktūrizavimo bylą įsiteisėjimo dienos ir jų įvykdymo terminai nėra suėję.*
3. *Kreditoriaus prašymu teismas gali esminę sutartį pripažinti ne esmine, jeigu pateikiami įrodymai, kad vykdant tokią sutartį būtų nepagrįstai pažeidžiami kreditoriaus interesai.“*

2. Dėl susitarimo dėl pagalbos prievolėms vykdyti.

2.1. Nemokumo įstatymo 10 str. 2 d. numatytos galimybės juridiniam asmeniui, siekiančiam sudaryti susitarimą dėl pagalbos, kreiptis į teismą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo ir/ar panaikinimo. Projekte ši nuostata tikslinama, kad laikinosios apsaugos priemonės taikomos visu susitarimo dėl pagalbos laikotarpiu.

Siūlome tikslinti šią nuostatą, kad tokios laikinosios apsaugos priemonės negali galioti ilgiau kaip 4 mėn., kaip nustatyta Restruktūrizavimo ir nemokumo direktyvos preambulės 35 paragrafe (*siekiant užtikrinti teisingą skolininko ir kreditorių teisių pusiausvyrą, atskirų vykdymo užtikrinimo priemonių **sustabdymas turėtų būti taikomas ne ilgiau kaip keturis mėnesius**.*<...>).

Taip pat Restruktūrizavimo ir nemokumo direktyva nustato, kad tokios laikinosios apsaugos priemonės, kad jomis nebūtų piktnaudžiaujama, turi galioti tik tol, kol yra iš tiesu naudojamos su sąžiningu tikslu – tęsti derybas dėl susitarimo su kreditoriais ir turėtų būti nedelsiant panaikinamos, kai tokio tikslo nebelieka. Restruktūrizavimo ir nemokumo direktyvos preambulės 36 paragrafe nustatyta: siekiant užtikrinti, kad kreditoriai bereikalingai nenukentėtų, valstybės narės turėtų nustatyti, kad teisminės ar administracinės institucijos galėtų panaikinti atskirų vykdymo užtikrinimo priemonių sustabdymą, jei jis nebeatitinka tikslo remti derybas, pavyzdžiui, jei tampa akivaizdu, kad reikiama kreditorių dauguma nepritaria tam, kad derybos būtų tęsiamos. Sustabdymas turėtų būti panaikinamas ir tuo atveju, jei juo nepagrįstai pažeidžiami kreditorių interesai, kai valstybės narės numato tokią galimybę. <...>).

Atitinkamai yra reglamentuota taip pat ir Restruktūrizavimo ir nemokumo direktyvos 6 str. Dėl aukščiau išdėstytų argumentų, siūlome Nemokumo įstatymo 10 str. 2 d. pakeisti bei straipsnį papildyti 3 dalimi:

„2. Asmuo, siekdamas sudaryti susitarimą dėl pagalbos, turi teisę kreiptis į teismą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo visu susitarimo dėl pagalbos laikotarpiu ir (ar) dėl šių priemonių panaikinimo, tačiau ne ilgiau kaip 4 mėn. (teismo nutartyje taikyti laikinąsias apsaugos priemones turi būti nustatyta, kad jos netenka galios praėjus konkrečiam teismo nustatytam terminui, kuris negali būti ilgesnis kaip 4 mėn.).

3. Pritaikytos laikinosios apsaugos priemonės nedelsiant panaikinamos suinteresuoto asmens prašymu, kai teismui pateikiami argumentai, kad pritaikytomis laikinosiomis apsaugos priemonėmis būtų nepagrįstai pažeidžiami kreditoriaus interesai arba jei jos nebeatitinka tikslo remti derybas, pavyzdžiui, jei tampa akivaizdu, kad hipotekos kreditorių arba kitų kreditorių dauguma nepritaria tam, kad derybos būtų tęsiamos.“

3. Dėl restruktūrizavimo plano tvirtinimo.

3.1. Siūlome numatyti, kad juridinio asmens dalyviai (akcininkai) ir su jais susiję asmenys nebalsuotų dėl restruktūrizavimo plano tvirtinimo, kaip tai numato Restruktūrizavimo ir nemokumo direktyvos 9 str. 3 d. a) ir c) papunkčiai: *Nepaisant 2 dalies, valstybės narės gali nustatyti, kad teisės balsuoti neturi: a) dalininkai; <...> c) bet kokia su skolininku arba skolininko įmone susijusi šalis, kurios atveju esama interesų konflikto pagal nacionalinę teisę.* Su juridiniu asmeniu susiję asmenys balsuoja taip, kaip naudinga akcininkams ir su jais susijusiems asmenims bei neskiria dėmesio į restruktūrizavimo plano ekonominį turinį, todėl jų balsais dažnai yra piktnaudžiaujama tvirtinant jokie ekonominio pagrindo ir perspektyvų neturinčius restruktūrizavimo planus ir taip didinant nuostolius kitiems kreditoriams, vilkinant procesus bei diskredituojant patį restruktūrizavimo procesą.

3.2. Siūlome patikslinti Nemokumo įstatymo 110 str. 3 d., užkertant plačiai paplitusį praktikoje nesąžiningų skolininkų būdą piktnaudžiauti restruktūrizavimo procesu, kai terminas rengti ir pateikti teismui tvirtinti restruktūrizavimo plano projektą tęsiamas net keletą kartų. Praktikoje yra pavyzdžių, kai skolininkui išsikėlus restruktūrizavimo bylą, restruktūrizavimo plano projektas neteikiamas teismui tvirtinti metus ar net dvejus ir teismai toleruoja tokią situaciją pratęsinėdami terminą. Akivaizdu, kad kelis metus naudojantis teisine apsauga nuo kreditorių ir neskubant tvirtinti restruktūrizavimo plano, nebeįmanoma pasiekti restruktūrizavimo proceso tikslų – atstatyti laikinų finansinių sunkumų turinčio subjekto mokumą, įgyvendinant skubias priemones, nes tik ankstyvame etape dar įmanoma išgelbėti sunkumus patiriančias bendroves ir išvengti nemokumo, tai nustato tiek ir Restruktūrizavimo ir nemokumo direktyva

(25 str.: *Nedarant poveikio teismų nepriklausomumui ir jokiems teisminių institucijų sistemos organizavimo skirtumams Sąjungoje, **valstybės narės užtikrina, kad: <...> b) restruktūrizavimo, nemokumo ir skolų panaikinimo procedūros būtų vykdomos veiksmingai, siekiant užtikrinti sparčias procedūras***), tiek ir teorija bei praktika.

Dėl aukščiau išdėstytų argumentų, siūlome Nemokumo įstatymo 110 str. 3 d. išdėstyti taip:
„3. Bendras restruktūrizavimo plano projekto pateikimo teismui terminas negali viršyti 6 mėnesių nuo nutarties iškelti restruktūrizavimo bylą įsiteisėjimo dienos ir negali būti pratęstas jokiais atvejais.“

3.3. Siūlome patikslinti Nemokumo įstatymo 111 str. 3 d 4 p. išbraukiant žodį „akivaizdu“, kadangi esama redakcija yra deklaratyvi ir neįgyvendintina – iš esmės niekada pradiniam etape neįmanoma surinkti tokio įrodymų kiekio, kad *akivaizdžiai* įrodyti restruktūrizavimo plano projekte, koks jis bebūtų nerealus, numatytos priemonės akivaizdžiai nepadės juridiniam asmeniui įveikti sunkumus. Teismai formaliai vertina šią nuostatą ir tuo naudojami nesąžiningi skolininkai piktnaudžiaudami restruktūrizavimo procesu. Be to, tai ir subjektyvus kriterijus, priklausantis nuo įsigilinimo į rinkos specifiką, tai ne teisinis kriterijus, kas vienam asmeniui yra akivaizdu, kitam – ne. Tai akivaizdi landa nesąžiningiems skolininkams ir taip iš karto yra diskredituojamas visas restruktūrizavimo procesas. Juridinio asmens veiklos nevykdymas, restruktūrizavimo plano projekte numatytų priemonių nepakankamumas restruktūrizavimo tikslams pasiekti ir pan. turėtų būti pagrindu atsisakyti iškelti restruktūrizavimo bylą. Restruktūrizavimo plano projektas turi būti itin išsamus ir smulkiai detalizuoti sektorių, rinką, analizuoti prielaidas, kodėl juridinis asmuo turi galimybių veikti sėkmingai – ir dar taip, kad ne tik sugebėtų išsilaikyti, bet ir mažinti skolas kreditoriams. Dažniausiai praktikoje pasitaikantis verslo modelis restruktūrizavimo planuose – skolininkai nusimato, kad vykdys iš esmės tą pačią veiklą, kaip ir iki tol, tačiau prideda savo parengtas ateities rezultatų prognozes, kad iki tol buvusi (ir esanti) nuostolinga veikla kažkodėl tai ateityje pasidarys itin pelninga. Taip plačiai piktnaudžiaujama restruktūrizavimo procesu.

Dėl aukščiau išdėstytų argumentų, siūlome Nemokumo įstatymo 111 str. 3 d. 4 p. išdėstyti taip:

„4) restruktūrizavimo plano projekte numatytos priemonės nepadės juridiniam asmeniui įveikti finansinių sunkumų, išsaugoti gyvybingumą ir išvengti bankroto;“

3.4. Nepritariame Projektu siūlomam Nemokumo įstatymo 114 str. 2 d. numatyto termino ilginimui. Praktikoje nevykdant ar netinkamai vykdamas restruktūrizavimo plano net ir trumpiau kaip 3 mėn., tai indukuoja, kad restruktūrizavimo procesas yra nepavykęs. Reikia nepamiršti, kad tokiu atveju jau po šio termino prašymą nutraukti restruktūrizavimo bylą svarsto teismas ir jei buvusios problemos būtų laikinos, tai jau tuo metu trūkumai būtų pašalinti ir būtų atsisakoma nutraukti restruktūrizavimo bylą, tačiau praktikoje bylinėjimasis užtrunka ir realiai nutraukimas restruktūrizavimo bylos tęsiasi metus ir ilgiau. Dar labiau ilginti šį terminą nėra nei teisinga, nei būtina.

4. Kiti siūlymai.

4.1. Nemokumo įstatymo 63 str. leidžia juridiniam asmeniui vykdyti ūkinę veiklą bankroto proceso metu, jei jos rezultatas mažina dėl bankroto patiriamus kreditorių nuostolius. Praktikoje neretai pasitaiko, kad priimamas sprendimas juridinio asmens komercinėje veikloje naudoti įkeistą turtą, kuris greitai dėvisi ir sparčiai praranda vertę, ypač jei tai yra transporto

priemonės, įrengimai ir pan., tuo tarpu gaunamomis pajamomis dengiami visų kreditorių reikalavimai ir administravimo išlaidos. Taip iš esmės pažeidžiami įkaito turėtojo interesai, kadangi vėliau įkeistas turtas taip nusidėvi, kad tampa bevertis ar ženkliai praranda vertę. Ši nuostata tobulintina nustatant apribojimus veikloje naudoti įkeistą turtą, jei tam prieštarauja įkaito turėtojas, bei pareiga pajamomis iš ūkinės komercinės veiklos kompensuoti ir įkeisto turto vertės praradimus.

Dėl aukščiau išdėstytų argumentų, siūlome pakeisti Nemokumo įstatymo 63 str. 2 d. ir 5 d. išdėstant jas taip:

„2. Sprendimą dėl ūkinės komercinės veiklos vykdymo priima kreditorių susirinkimas. Kai ūkinėje komercinėje veikloje planuojama naudoti įkeistą turtą, tam yra privalomas įkaito turėtojo sutikimas.“

„5. Jeigu ūkinėje komercinėje veikloje yra naudojamas įkeistas turtas, šio turto išlaikymo išlaidos laikomos ūkinės komercinės veiklos išlaidomis. Iš ūkinės komercinės veiklos gautų pajamų pirmoje eilėje atlyginamos įkeisto turto, kuris naudojamas ūkinėje komercinėje veikloje, nusidėvėjimo ir kitos tokio turto vertės praradimo ar sumažėjimo išlaidos.“

4.2. Norėjome patikslinti kodėl Nemokumo įstatymo 64 str. panaikinti „„Sandoriai, kuriais juridiniam asmeniui suteiktas naujas finansavimas““?

DĖL FIZINIŲ ASMENŲ BANKROTO ĮSTATYMO PROJEKTO

Susipažinę su Lietuvos Respublikos finansų ministerijos parengtu Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo nr. xi-2000 5, 7, 8, 21, 29, 30 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektu (toliau – **Projektas**), teikiame šias esmines pastabas ir pasiūlymus:

1. Dėl Projekto 7 straipsnio pakeitimo.

Siūlome į šį punktą išdėstyti šitaip:

*„7) bankroto administravimo išlaidų, **restruktūrizavimo administravimo išlaidų**, įskaitant išlaidas administratoriaus atlyginimui, suma ir jos pagrindimas;“.*

2. Dėl Projekto 29 straipsnio 7 dalies.

Projekto pakeitimu straipsnyje išplėčiamas pažeidimų sąrašas. Norėjome patikslinti kokie „*kiti įstatymų pažeidimai*“ turimi omenyje?

Pagarbiai
Teisininkė

Ema Borniauskienė